

Stick säkert

En presentation om blodsmitta

Repetition BHK

Handhygien

Handdesinfektion

Handtvätt (tvål och vatten)

Klädregler

Skyddsutrustning

Handskar

Engångsplastförkläde

Stänkskydd för ansiktet

Vad är en stick- och skärskada?

Med stickskada avses att du råkar sticka dig på en nål som har använts på en vårdtagare.

Med skärskada avses ex att skära sig på en använd skalpell under/efter ett kirurgiskt ingrepp.

Betrakta allt blod som potentiellt smittsamt!

Det finns ett mörkertal av vårdtagare som kan bära på en blodsmitta då många är symtomfria. Basera därför inte ditt arbetssätt på känd smitta!

Vad är blodsmitta?

Med blodburen smitta menar man mikroorganismer i blod, blodprodukter eller blodtillblandade kroppsvätskor som förs över till en mottagare direkt/indirekt via slemhinnan.

Överföringen av smittämnen från blod sker alltid via blodkontakt och leder till en infektion med eller utan symtom.

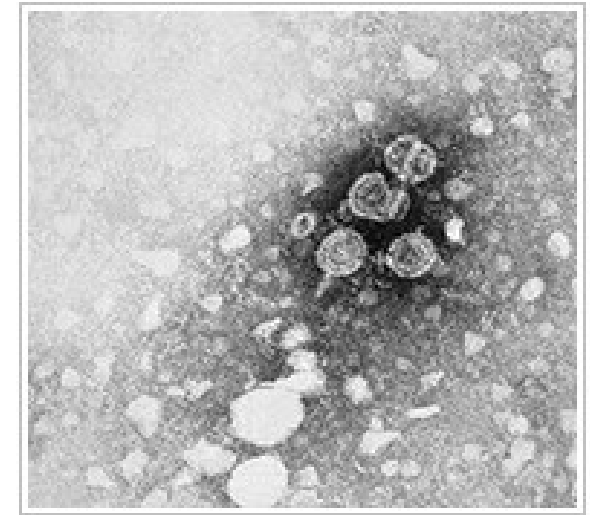
Smittan kan aldrig vara luftburen.

För att smittas via slemhinnor eller skadad hud krävs större mängder blod än om smittan sker direkt från blod till blod.

Det vanligaste är att överföringen sker genom stick- eller skärskada, dvs direkt från blod till blod.

Hepatit B (Hepatit =inflammation i levern)

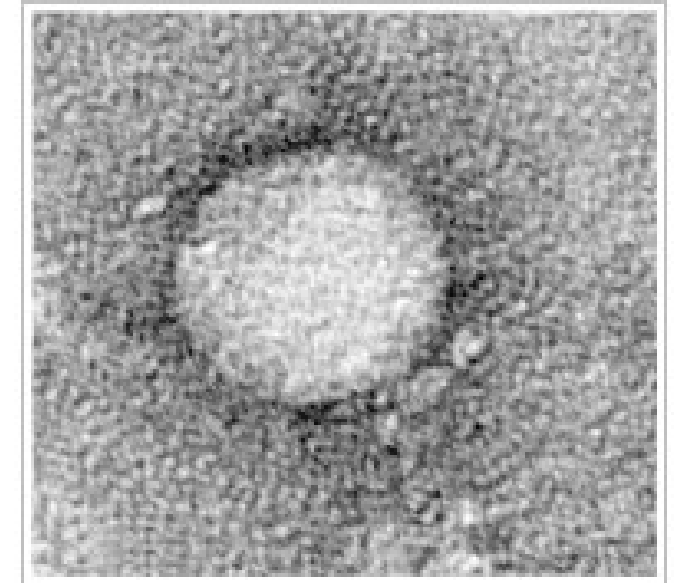
Smittvägar:	Återanvändning av kanyler och sprutor Sexuell smitta Skadad hud och slemhinnor Mor-barn
Inkubationstid:	2-6 månader (genomsnitt 3 månader)
Symtom:	Inga, Akuta: feber, illamående, ev. kräkningar. Trötthet Dålig matlust Kraftig leverinflammation och blir då gula i huden. Ca 5% utvecklar kronisk hepatit Ökad risk för levercirrhos samt levercancer
Behandling:	Antiviral behandling vid kronisk infektion
Vaccin:	Ja, ger ett gott skydd upp till 90%

Hepatit B

Hepatit C

Smittvägar:	Återanvändning av kanyler och sprutor Blod/blodprodukter Sår, slemhinnor Oklar (smitta mor-barn samt sexuell smitta tycks vara liten)
Inkubationstid:	1-4 månader
Symtom:	I många fall få eller inga symtom alls Trötthet Dålig matlust 50% utvecklar en kronisk hepatit Ökad risk för levercirrhos samt levercancer
Behandling:	Behandling finns för att bota nästa all kronisk infektion och förebyggande av sena komplikationer
Vaccin:	Nej

Hepatit C

Hepatit D- Krävs samtidig infektion med Hepatit B

Smittvägar: Återanvändning av kanyler och sprutor
Sexuell smitta
Skadad hud och slemhinnor
Mor-barn

Inkubationstid: 2-10 veckor

Symtom: I många fall få eller inga symtom alls,
Trötthet
Dålig matlust
50% utvecklar en kronisk hepatit

Behandling: Endast symtomatisk behandling

Vaccin: Ja, mot HBV täcker HDV

HIV= humant immunbrist virus

Smittväg: Sexuell smitta

Återanvändning av kanyler och sprutor

Blodtransfusioner

Transplantationer

Mor-barn (graviditet, förlossning och amning)

Inkubationstid: Några veckor

Symtom:

Ofta lindrigt

Feber

Ont i halsen

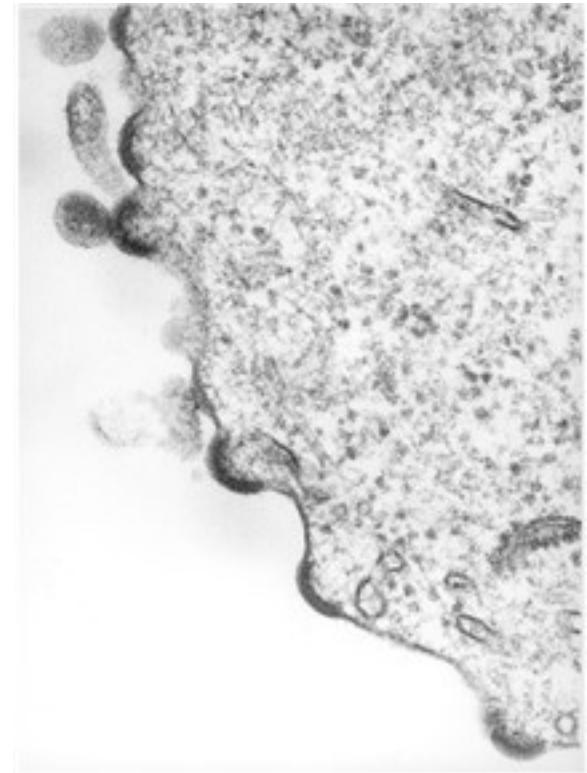
Svullna lymfkörtlar

Utslag

Senare skede AIDS

Behandling: Bromsmediciner förlängt överlevnadstiden

Vaccin: Nej

Hiv - knoppande viruspartiklar (från humana lymfocyter)

Foto: Kjell-Olof Hedlund

Lagar och förordningar

EU direktiv 2010/32/EU
*förebyggande av stick- och
skärskador inom hälso- och
sjukvården som ingått av
Hospeem och Epsu*

AFS 2018:4 *Smittrisker*

SOSFS 2005:26 *Socialstyrelsens
föreskrifter och allmänna råd om
hantering av smittförande avfall
från hälso- och sjukvården*

Risker

Stress

Arbetsmiljön

Otydliga rutiner

Inga sticksäkra produkter

Skyddsutrustning

Handskar

Varför ska handskar användas?

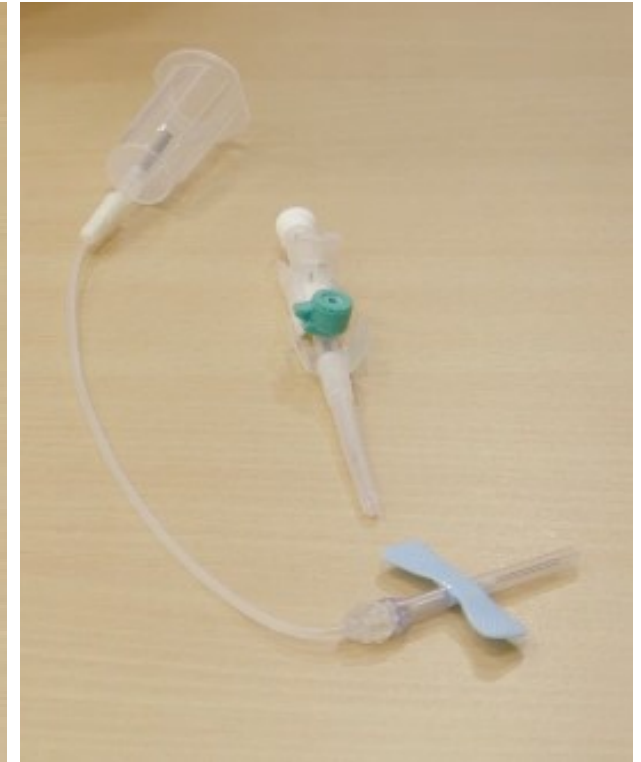
Studier visar att 50-80% av blodet på nålen stryks bort pga handsken

Mast ST, Woodbine JD, Gerberding JL J Infect Dis 1993: 168; 1589-92

Stänkskydd för ansiktet

Sticksäkra produkter

Avfallshantering – gula boxar

Vad ska kastas?
Vart ska det
kastas?

Tänk på att inte
fylla boxen mer
än 2/3. Stor risk
för stickskador
annars!

Non touch teknik

översäckning av vassa instrument
sker med neutral zon (ex en rondskål)

Om du sticker dig...

Hygienrutiner inom kommunal vård, Uppsala län

Vårdhygien för kommunal vård och omsorg i Uppsala län	2
Att förhindra smittspridning	5
Basala hygienrutiner och personlig hygien	7
Rent – höggradigt rent – sterilt	9
Väskor i vård	10
Spol- och diskdesinfektorer	13
Rena rutiner vid sårbehandling	18
Tvätt	20
Avfall	21
Livsmedelshantering	22
Sondmatning	23
Urinkateter och urinuppsamlingsystem	25
Injektationer och infarter	30
Andningsvård	31
Städning	33
Rengöring av hjälpmedel vid rörelsehinder	35
Blodsmitta	36
Magsjuka	40
Clostridium difficile	52
Antibiotikaresistenta tarmbakterier (VRE, ESBL mm)	54
MRSA - Meticillinresistenta Staphylococcus aureus	57
Screening (provtagning) och smittspårning av resistenta bakterier	59
Tuberkulos (TBC)	60
Vattkoppor och Bältros/Herpes zoster	62
Covid-19	64
Influensa och andra luftvägsvirus	75
Skabb	81
Löss	82
Litteratur	85
Författningar	85
Dokumenthistorik	86

1. Låt blöda

2. Skölj

3. Be om hjälp

4. Identifiera smittkälla

5. Kontakta vårdtagare

6. Beställ i Cosmic

7. Kontakta
infektionskliniken

8. Kontakta chef

9. Rätt till psykologisk
stöd

Sammanfattning

Använd **alltid** handskar och ev stänkskydd för ansikte.

Se till att ha en lugn miljö

Ta hjälp av kollega om du känner dig osäker

Arbeta lugnt och metodiskt

Avveckla avfallet säkert

Behandla allt blod som potentiellt smittsamt och använd samma sticksäkra teknik och förebyggande åtgärder för alla vårdtagare oavsett om det är en akut eller rutinmässig situation.

